

Pomaj Boh!

Ciklo 3.
16. januara.

Létník 7.
1897.

Serbiske njedželske Ľopjenka.

Wudawaju ſo kózdu ſobotu w Šmolerjez knihicíſchcětni w Budyschinje a ſu tam doſtač ſa ſchtwörtlētnu pichedplatu 40 n.

2. njedžela po tých kralach.

Fil. 4, 13.

Njedžela po tých kralach abo po Khrystuſovym ſjewenju dopomni naš na to, kaž je ſo něhdy kraſnoſč nasheho ſbóžnifa w jeho ſlovach a džiwach ſjewila, a kaž ſo wón hiſčeže nad ſwojimi wucžobnikami pscheſkraſnuje, ſo ſo tež ſi nich wěſta jaſnoſč, bójske ſwětlo a živjenje ſwěči. So je tón knies wopravdže w tých ſwojich mózny, ſa to naſch teſt ſwěči. S ſajkej khróbkoſežu tu ſwiaty Pawoł wuſnaje: „Ja wſchitko móžu psches teho, kíž mje poſylni, to je psches Khrystuſa!“ My tola Boha ſameho wſchehomózneho mijenujemy. Nějda ſo, kaž by chýl ſebi tón japoſchtoł něſchto runeho pschizvječ, kaž chýl prajieč: „Tež ja ſym wſchehomózny?“ Wón rěčzi wſchak wo ſajkej wſchehomozy, fotraž wot Khrystuſa wukhadža, fotraž ſo na Khrystuſa ſaložuje, tola pak wo wěſtej wſchehomozy, fotraž jako kſchecžijan ma. Šsměmy tež my tutemu Pawołemu wuſnacžu zyle a wjeſele pschelkowacž? Boh daj, ſo móhli na to wſchitzu haj a hamjeni wotmolwieč, hdyž ſym myſl tuteho ſłowa prawje ſroſymili.

Kſchecžijan móže wſchitko.

1. Tuto ſłowo ujecha prajieč, ſo móže kſchecžijan wſchitko mózne. Ženje Pawołej ujeje do myſlow pschichlo, prajieč chýl: „Pola Boha ujeje žana wěz njemózna, pola mje tež niz.“ Ně, kſchecžijan njemóže wſchitko mózne; kſchecžijanska wéra njepſchewobroči njemóznych člowjekow

do wſchehomóznych bohow, njerolemni mjesy, fotrež ſu kózdemu ſtvořenju ſtajene. Jedyn drje móže wjazy hacž druhí, a jedyn kſchecžijan dokonja wjazy hacž druhí; ale žadyn njemóže wſchitko, a wſchitzu hromadže njemóža wſcho mózne. Boža móž nima žaneje mjesy, ale člowiſka móž ma jara wjele mjesow. Pawoł móžesche wjele wjazy hacž my, wón běſche wuhotowaný ſ mozu, džiwu čzinicž, wón je khorých wuſtrowił a morwych ſbudzik; ale kół, jemu do čěla daty, wón njemóžesche wotbyč a wón ſo tuteje ſwojeje ſlaboſče ponižne wuſnaje. Schtó mjes nami nima tež žaneho ſola w ſwojim čele a týžaz ſkolow woſkolo ſo, fotrež njemóže wotſtronicz! Móž naſcha dobyč njemóže, my ſym ſ njej jara ſlabi.

Ně, wſcho mózne kſchecžijan njemóže, ale wón móže wſchitko, ſchtož je jemu nuſne a potrěbne. Šswiaty Pawoł je wo tym rěčzał, ſo je naukuňk, w ſajklichžkulíž wobſtejnoscžach tež je, ſebi dacž doſež byč; ſpoſoſnoſč jeho wutroby njewotwižuje wot wuziwanja tých abo tamnych ſublow, ale kaž Boh jeho wjedže, taž je jemu prawje. Ja móžu wſchitko, to chye prajieč, ja móžu ſo do wſcheho podacž, wſchitko ſnjeſč, wſchitko pschecžepieč, ſchtož mój Boh mi ſezele.

A hlaſ, to wopravdžitý kſchecžijan pschezo hiſčeže naukuňje. Spodoba-li ſo Bohu, ſo ma wón khudý byč: derje, kſchecžijan móže tež khudý byč; wón njemorkoze, ſawiſč jeho do njeméra njeſtaji, wón njeſadwěluje, ſ pobožnym podacžom ſo wón Božim pucžam podczíſnje a wukupuje čělnu khudobu k duchownej khudobje a k ſbóž-

noseći swojeje dushe. Chze-li Bóh, so ma kschesczijan bohaty bycz: derje, wón móže tež bohaty bycz; wón so njeposběhuje, so njehordzi, tež swoje punty njesahrjeba, ale knjesej zyrkwe holduje se skotom, s wyruchom a s maru, wón wopokašuje szmilnoſcz wudowam a szrotam a czini ſebi pscheczelom s njeprawym mammonom. Szczele-li Bóh khorosz a bědnoſez: derje, kschesczijan móže tež bědny a braschny bycz; jemu horjo, kiz so nad nim wopokaſuje, so njesda zusa węz bycz, wón so njehordzi se swojej czebnoſczu, jako by woſebity martrač był, ale so troſchtuje: „Hac̄ runje naſch ſwonkowny czlowjek so ſkaſy, wſchaſt tón ſnutschowny so wote dnja do dnja wobnowi.” Chze-li Bóh, kschesczijan móže tež ſtrony bycz a swoju czilosz nałożic̄ po Bożej woli; wón swoju ſtronoſcz njepodrēwa psches wrótne ſiwjenje, ale swoje mozy nałożuje w pocze swojego woblicza k ſlužbje swojego Boha a k lepschemu swojego bližſchego a ſtajnje ſebi roſpomni: „Njewesch, so Boža dobrocziwoſcz cze k poſukze wjedze?” Druhe je ſiwjenje muža a druhe je ſiwjenje žóniskeje; hinasche je ſiwjenje w ſjewoczeſtwie s džeczimi a džecidžeczimi a hinasche w domach bjes džeczi; hinasche je ſiwjenje w mandželſtwie a hinasche je ſiwjenje njezenjenych; nadawki a ſaczuwanja młodych ſu hinasche dyzli wobſtaranych: ale kažkuliz so w ſiwjenju ſchlachezi, kschesczijan móže wſchitko, móže so do wſchego podac̄, móže wſchitko brac̄, kaž Bóh chze, wſchego parowac̄, kaž Bóh chze, wſchitko ſnjescz, kaž Bóh chze, wſchitko k węcznemu ſiwjenju nałożec̄, kaž Bóh chze. To je ta ſpodziwna węz, kotrež ma werny kschesczijan.

2. Ja móžu wſchitko, praji tón jaſoſhtol a pschistaji: psches teho, kiz mje poſylni, to je psches Khrystuſa. Bjes tuteho pschistajenja by tamne ſłowo bylo horde, hroſne, ale netko je wone poniżne, dobre ſłowo, kotrež praji: Kschesczijan njemóže niczo ſam wot ſebje, ale wſchitko k Khrystuſowej mozy, kaž piſane ſteji: „Khrystus je tón winowy pjeń, my ſmy te haſoſy”, a ſaſo: „S jeho poſtoſce ſmy my wſchitzu brali hnadu ſa hnadu.”

Se swojeje mozy ničto njemóže czinic̄, ſchtož dyrbti. Jich wjele to ani nochze, jím njeje Boža wola njebieske kraleſtwo, ale jich ſamſna czlowiſka wola, s czimž paſ ſo ſami ſjebaju. Alle tež tamni nadobniſchi czlowjekojo, kotsiž ſe wſchej prózu ſa tym ſteja, ſo njebichu po swojej, ale po Bożej woli khodzili, njemóža to dokonjec̄, pschezo ſaſo dyrbja to ſrudne ſhonjenje czinic̄, ſo tón hréch, kiz ſo naž twjerdze džerži, nam njemóžne ſcžini, we wſchitkach wobſtejnosczach bohabojaſne ſiwjenje wjescz. Kaž je Luther jako mnich w kloſchtrje ſo prôzował, ſe ſylſami, s proſtwami a s poſejenjom pobožny czlowjek bycz na swoju ruku, ale kaž mało je ſo to jemu po jeho ſamſnym wuſnaczu poſadzilo!

Chzemj-li móž, ſchtož dyrbimy móž, dyrbti wſchego móžny Bóh nam móž k temu ſpožecic̄ psches Jeſom Khrysta, naſchego knjesa. W žanym druhim njeje ſbóžnoſcz, ſhiba w nim; wón ſamlutki je nam ſcžinjeny wot Boha k mudroſci a k prawdoſci a k ſiwieczenju a k wumozjenju. Wón je do ſweta pschischoł, hréſchnikow ſbóžnych czinic̄, tych wumozjenych hréſchnikow chze wón paſ tež ſ mozu poſylnic̄ po ſnutschnym czlowjeku, ſhmanych ſcžinic̄ k pobožnemu ſiwjenju a ſkutkowanju, k pschewinjenju ſweta, kiz je wokoło naž tak tež w naſhei wutrobje. Kschesczijan móže wſchitko, hdyž ma Khrystuſa, a njemóže niczo, hdyž jeho nima; jenož w nim leža ſorjenje naſcheje duchowneje

mozy, jenož psches móž jeho ſylnoſczę my wſchitko ſamóžemy.

Poſylny ſo, lubi bratsja, w tym knjelu a w tej mozy jeho ſylnoſczę, ſo bychmy móhli wſchitko derje dokonjec̄ a wobſtacz.

Hamjeń!

Mróſak-Hrodžiſchežanski.

Pschekupz a ryeſer.

I.

Pschekupz.

Węſhe něhdże w lęcze 1400.

Holu ſmudžachu czople pruhi ſetnichho popołdnichego ſlónza a ſchkréjachu ſ kójnow ſiwizu. Daſoko a ſcheroſko po holi pjelejſche ſiwizowa wón holiny powětr.

Po wuſkej, ſchmotawej dróſy, kotrež psches holu džesche, jedzichu někotre wulke tworowe woſy ſ platowymi krywami. Psched nimi a ſa nimi jechachu něhdże pjanaczo jěſdni w ſelesnych kabatach a ſelesnych klobukach na hlowje.

Dale předku jechasche ſamlutki jěſdny w lóhkej ſetnej draseſe, jenož ſ mječom wopaſany. Sa nim węſeſchtaj dwaj wulfaj pſaj, spróznaſ wot dalofeho pueža. Těho dla pónyſheschtaj tež trochu kóždy ſwoju hlowe.

Nichto ſo njerosičzovasche. Jenož pohonežojo pohonjachn často ſwoje konje. Na dobo poſběhnychu pſy ſwój nób a čuſchlaſchu do powětra. Potom bězachu ſchęzowkajo po dróſy dale, doniž njepſchiindzichu k ręczzy, kotrež pomału po pěſkoſtej hrębi dale bězeſche. Prěni jěſdny ſedžbowasche kroble na pſy; potom wobroči ſo a džesche a ſawola na ſwojich towařſchow: „Měnu, ſo budže nam witane, hdyž ſo tu trochu wuwoſpozujem a ſo čerſtweje wodh napijem po jěſbje w tajkej horzocze; duž dha ſastaňmy!”

Jěſdny ſtočichu ſ tonjow dele; pohonežojo wupſchahuychku konje, wſachu pſchipowſnjene bowy ſ woſow, ſo bychu konje naſowali. Jedyn wſa zynowý karancz ſ woſoweho kaſhezika, dobeža ſ nim k ręczzy a poda jón, ſ čerſtwej wodu napjelnjeny, temu, kotrež węſhe njewobrónjeny a kotrež węſhe ſo pſchi puežu pod ſchotom do khlódku wupſchestrél.

„Tu, radny knjeso, napicze ſo! To je jaſna, čerſtwa woda, kotrež ſo tu žorli, a žana ſtudžen wam ſawěſčeje ſejſkieži!” džesche, jemu poſlužo.

„Měj džak, Matyjо“, wotmolvi tón, karancz wodh wupiwoſchi, „a ſawěſčeje, po tak dolhim puežu tajka wodziežka dwójzhy derje ſkodži! Maſcha luba knjeli myſli ſebi ſawěſčeje, ſo ſmy hiſchče w Budyschinje, mjes tym tu hžo wotpozujem a bórſy budžem w Draždžanach.“

„Haj“, wotmolvi Matyj, „do jutſiſchego wjeczora njebichny tež domoj pſchischiſli, bychmyli pſchi wulkim tworowym čzahu wostali. Sso wě, ſlepje ſkhowani bychmy tam byli; tola, wſchaſt ſmy tak tež ſbožowni hacž ſem pſchischiſli.“

„Nó“, wotmolvi radny knjies, „tón ſrōcz wſchaſt ſebi ſmědžachmy ſwažic̄, ſo ſmy ſami jeli. S zyla ſebi myſlu, ſo ſo njebudže rubježnym ryeſerjam a jich towařſcham a wotročkam tak lóhzy ſečzyc̄, ſo ſ Draždžanskimi měſchęzanami naſhadžowac̄; wſchaſt ſu naſhe ſubh wohladali a tež woptali.“

„Haj! bychu-li jenož pſchischiſli“, ſmějelſche ſo wobrónjeny, na ſwój ſcheroſki mječ poſkaſawſchi, „naſche pjaſeſze wſchaſt tež roſumja, tak ſo ſeleso na hlowach kowa — hajraſaſa!“ pſchitwola ſwojim towařſcham, „njebichny ſawěſčeje přenjemu ſejmjanſkemu nahrabniſej pjerje ſkobali!“

„Haj wſchaſt, luby knježe! ale žadny to ſlepje njerosumi hacž w ſam“, wotmolmichu jemu.

„Tak je“, džesche pschekupſki knjies, „ſchtóž pod waſchim ſchfitom jědze, móže ſebi ſwažic̄, ſo ſo ſamou pſcheczivo pſchemozy naſtaji; ſlepſchego pſchewodžazeho a ſtražazeho jěſdneho hacž wj ſeže, njebu ſebi naſhe pſchekupſke ſjenoczeſtwo ſawěſčeje wuſwolice mohlo. Tola prajiſe, kelfo tworowych czahow ſcže drje hžo ſe ſitawy, ſe ſkoteje Prahi a ſ lubeho Budyschina pſchewodželi hacž do Draždžan?“

„Haj, ſchtó chzyl to tak ſ wěſtoſczu prajic̄? Tola měnu, ſo je tajkich wjazy dyzli ſto, a ſtajnje a pſchezo ſmy ſo ſbožowneje pſchebili — jenož jedyn ras je klapalo, dha je naž džiwi Wjelk

„Winterstejna hacž na kožu wurubil, a tehdyn kym zylu měšaz na jeho twjerdym hrodze pschi wodže a kuchim khlěbje žedžecž dyrbjeli, doniž naš njejšu našchi wukupili. Hlejče!“, a s tým počasa na scheroke blusnu, kotrež na cžole a na pravym lizu mějesche, „to kym dopomijenka, kotrež kym řebi hacž do dženžnišcheho dnja wobkhovat; tola řawějče, ja ſo Wjelkej hiſcheze podžakuju!“

„Haj, tónle džiwi Wjelk! ſchłoda jenož, wulká ſchłoda, ſo je tak derie w ſwojim frutym hnědze; Boh dal, ſo naš njeby tſihal, hdýž na nový měšaz do Žitawy pojedžemy, ſo bychmy tam twory pſcheměnili. Šnuano ſo dopomni na piſmo, kotrež je jemu Draždžanska rada pózlała; hróšla je jemu, ſo chze jeho fruth hród roslamač, je-li řebi hdý ſažo ſwaži, Draždžanskim pſchekupzam dužy, po puežu ſechkodžicž. Tola Matyjo, wy mje wějče tola tež do Žitawy pſchewodžicž, a jeli to ſa lepſche macže, dha jich dwazecžoch wobronjenych hiſcheze wjazy ſobu woſmijemy“, džesche pſchekupſki knjeg.

Matyj mějesche: „Cžim wjazy, cžim lepje! Wſchako móža ſo nam tež hiſcheze druh do pueža nawalicz.“

„Haj, Raczenjo, to njejšu tež najlepſhi bratſja“, ſawoła jedyn ſo wobronjenych. Tola radny knjeg jemu ſnapſhacžiwi: „Wocžakú, wocžakú jenož! Cži wſchak tež hiſcheze naufku, kaž maſch ſo poſkonięcž, runjež tak, kaž wſchón rubježniſki prafot. Njech ſo jenož našch hnadny markhrabja ſe ſwojimi jěſdnyimi naſtaji; potom wrota jich fruthy hrodow ſachcereča.“

„To tak lóhko njebudže, luby knježe!“ mějesche Matyj; „niedopomíče ſo, kaž ſurowe běſche wojowanje ſ Dunajskim hrodowym hrabju!“

„A tola je jeho frute hnědo nětkole roſlemjene, tež hrodaj na Wjasoňskim a Kralowskim kamjenju. Dha drje tež druhe hiſcheze roſpadnu“, mějesche počin nadžije pſchekupſki knjeg. — —

Tak roſrčowasche ſo cžrjódžicžka dale a wſchitzh wotpocžowachu w ſhłodku pod ſhójnami.

Hodžina běſche drje ſo minyła. Radny knjeg napominacše, ſo bychu dale jeli. Žějdni ſyňchhu ſo na konje, po hōnečjojo ſapſchahnychu a dolho njetrajeſche, dha běſche tu ſažo wſcho cžicho a proſdne. Ženož ſ daloka běſche hiſcheze woſowh ropot a konjaze topot ſyhſhacž. Skonežne běſche tež to wſcho wuklinčalo a ničo niemylesche wjazy holanskı cžiſchinu. Mjes tym bližesche ſo ſlónčko ſ khowaniu. Poſlednje pruhi poſloczachu khljinh; tola dolho wjazy njetrajeſche a wone khowachu ſo do wjecžornych ſměrkow. Š Brěnižynego doła ſběhaſche ſo furjawa, a ſmuhi tolsteje mhlý cžahnychu wot rěčki dale ſ ležej. Schtomu ſawalichu ſo do njeje a bórsh běſche wſchudžom nőz a cžma ſwoje knjeſtwo naſtupilo.

(Pořacžowanje.)

Schto je twoja duſcha winoſta?

po ſ.

II.

Ja waſ proſchni, ſubi cžitarjo: hdý je ſchto tak wýſoko wo cžlowſtej duſchi rěčač? „Býly ſwět dobyč“ — a ſchto by to bylo! Bohladacze, kaž ſwětle ſlónčko wſchitko pſchekraſnjuje; ſchtož móžech ſebi myſlacz na wobſedženſtwje a wjefzelach: cžesč, luboſč, rjanoſč, kražne wjefze! — To wſchitko mohl dobyč, njeby to rjenje bylo? Ludakej abo hlpemu abo temu, kaž je ſo ſwětnych wjefzelow nabyl, mohlo ſo tole toho jenicžny njechacž? A tola tón ſbóžnik wupraj, ſo tajſile dobyč ſadyn dobyč njebyl, hdý by duſcha pódla ſchłodowała. Njevidomna duſcha, a runjež byla to duſcha khludeho hubjeneho cžlowjeka na ſwěče, po tajſim po Jeſužowym ſlowje wýſche ſteji, hacž wſchitko, ſchtož nam wiđomny ſwět poſtieža.

Sawěrni, tak móže jenož tón rěčecž, kotrež njeje jenož pſchewedežen, ſo je ſ zyla duſcha, ale kotrež tež wé, ſo je tale cžlowiſka duſcha khmana, ſo Boh w njej wobhydlenje cžini — a ſ tým tež khmana ſo nježmijertnoſč.

Zato ja junkróč na pacžerſkej wucžbje wo tym ſlowje teho ſbóžnika rěčach, jedyn ſchuler, terzianař na gýmnasiju, poſtanu a ſměrom praſi: „Haj, ale Jeſuž by tola najprjedy dopokacž dyrbjal, ſo ſ zyla duſcha je!“ — Wulke roſhorjenje ſo bjes druhimi ſchulerjemi ſběhny. Tich wjele kaž naſtroženych na mnje hladasche a ſebi myſlesche, ſo ſo roſhněwam. Alle někotri ſ wěſtej hordosču na teho maleho cžlowjekha hladachu. To běſche pſched 20 lětami. Tón terzianař ſadyn terzianař wjazy njeje, ale wiđany muž. A dolho je wón poſnal, ſo ma wón nježmijertnu duſchu, (a ſchtož je

hiſcheze wažniſche) ſo je Jeſuš wumozník tuteje jeho duſche. Nětko, buđe ſo jemu ſamemu ſmjecž chybež, ſo je ſo tak džiwiſe prafchal.

Bohu žel pak tole prafchenje jenož wupraj, ſchtož džefniſchi džen millijony uhybla. Schtož naſhemu narodej na kónzu naſchego ſestarjeneho lěftotetka pobrachuje, je to džecžaze waſchnje, kotrež hnydom to wérne a prawe ſapschinnje. Wſchitko dyrbji ſo dopokacž, ſkonežne dyrbitaj nan a macž ſwojim džecžom dopokacž, ſo ſtaj jich ſtarſchej. A hacž to tež potom džecži wérja? Njeuža aktý tež jebacž. To je wſchitko hižo bylo.

Tón ſbóžnik ſenje na to ſlowižka wažil njeje, cžlowjekam dopokacž, ſo duſcha je. Niz toho dla, dokež ſhnanu w tamnym cžažu žani ſwětnje ſhybleni njebečhu. Alle wón je wjedžal, ſo ſ tajſim dopokacjom ničo dokonječ ſje. Komuž dyrbji ſo to hakle dopokacž, temu ſo ničo dopokacž niemóže. Hdýž dyrbju ja hakle ſynej dopokacž, ſo je wón macžeri, kotaž je jemu ſiňjenje dla, džak winoſth, potom — haj potom jeho ſ tým hiſcheze nježnym džakowneho ſyna ſežinil. Tež tehdom niz, hdýž dyrbji mi wón prawo dacž. Kaž dolho wutroba ſwój hlyb njepoſběhnje, je wſchitko podarmo.

A wutroba je cžlowjekow w wſchitkach cžažach wucžila, ſo maja woni nježmijertnu duſchu, hdýž je ſo tež hakle pſches evangeliyon njeſkonečna wažnoſež duſche, kotaž je ſa wěčnoſež poſtajena, do praweho ſhwěla ſtajila. Schtož ſebi to prawje roſpomina, tón wěrič niemóže, ſo možl cžlowjek ſ něčemu druhem ſtajeny byč, hacž knot abo žane druhé ſkocžo. Hižo to, ſo ſo cžlowjekojo tak khotnje wurčujuja wo roſdželu bjes cžlowjekom a ſkocžecžom — hižo to nam dopokacuje, kajti je wulkí roſdžel. A nětko wéra — ta wěſtoſež, ſo je ſ zyla wéra, a je pſchezo wéra byla! — Tola ně, ſo ſdacž nježmij, kaž bych ja ſpýtacž chybi, ſchtož je Jeſuž ſazpič cžiniež. Ně ja ſebi na to nježnyblu, ſo bych dopokacž chybi, ſo duſcha je. Alle temu, ſchtož na preñim ſopjenje biblie ſteji: „Boh ſtvari teho cžlowjeka ſebi ſ podomnoſeži; ſ podomnoſeži na Boha ſtvari woni jeho. A dumy jemu ſiňy dých do jeho noža“; — temu poſnacze wſchitkach ludow pſchihloſuji. A wſchitko, ſchtož je cžlowjeftwo wulke cžniſlo w nabožinje a ſdželanofeži, we wuſtſtve a dobrých pocžinkach, na teſle wěriſež ſteji, ſo ma cžlowjek wěčnu duſchu a je khman, ſo móže Boh w njej bydlicž. Schto je cžlowjek ſlepſhi hacž ſkocžo, hdýž wón wěru do nježmijerteſe duſche nima.

„Haj, ale wědomoſež!“ ſo praſi tež wot khotnje ſhyblenych ludži. Hdýž tamy terzianar ſebi myſlesche, ſo by Jeſuž dopokacž dyrbjal, ſo je duſcha ſebi tucži ſudžo ſamybla, ſo je wědomoſež dopokacž, ſo žana duſcha njeje.

Schto je to tola do hlypoſče! Š preñja je ujeroumne, poſchitkownje wo wědomoſeži rěčecž, dokež ſu tola wſchelake wědomoſež. Wěſo ſo jenož na pſchirodopſytnu wědomoſež myſli. Na tym polu wſchak je pódla wjèle wěriazych ludži něčto małtajſich wucženych, kaž duſchi njechadža placžicž dacž. Cžoho dla niz? — Dokelž žaneje namakali njejšu! Alle hdýž knjeg Laplace ſe ſwojim dalokowidom Boha pytaſche a njenamaka, a hdýž ſlawny Lischka přeje, ſo je duſcha, dokež ju w cžele ſemrjeteho cžlowjeka namakal njebeſche, — dyrbimy ſo tajſemu njeroumnej džiwacž. Žeju njeroum běſche ſo wonaj ſ zyla pytaſchtaj. Kóžda dželawa žona by jimaj do předka praſila ſo je jej u proza podarmo. Wona pak ſebi ani ſ daloka na to pomysli ſo by; ſwoju wěru do Boha a do teho, ſo duſcha je, pſchecžicž, dokež taj profežoraj Boha a duſchu ſe ſwojimi instrumentami namakaloj njeſtaj. Wědomoſež niemóže nihdže we wulkim ſwěče najlepſche a to, ſchtož wſchu móž w ſebi njeſe, namakacž. To ſu wſchudžom hlybiny potajſtrow.

Šhromadnje mužojo pſchirodopſyta ſo ſ widomny ſanofchuja. Wo njevidomny woni runje tak wjèle a tak mało wjedža, kaž druh ſudžo. Wéra ſo ſapocžnje, hdýž widomne pſchecžanje a ſjewienje Bože ſwój hlyb poſběhnje a ſo wěrjazej, Boha pytaſej duſchi ſjewi. A bjes tajſimi wěriazymy, Bohaptažymi duſchemi je bjes pſchirodopſytnymi wucženymi runje tak wjèle kaž w žanym druhim ſtancže.

Tola doſež ſ tým. Wědomoſež niemóže ničo prajecž pſchecžiwo temu, ſo duſcha je. Wona tež dopokacž niemóže, ſo wona je. To je we wutrobach wobhvedčene.

(Pořacžowanje.)

Wschelake s bliska a s daloka.

S wulkej radosczi mōzemy lubym Sserbam, kotsiz ſu ſwoje ſmilne dary ſa wbohe armeniske hyroty dobrowolne woprowali, ſdzelic̄, ſo je ſo redaktorej wot kniſea D. Lepſiuſza w Berlinie, kotrejž je ſekretar, haj my mōzemy prajic̄ duſcha pomoznego twarſtwa ſa wbohich Armeñiſtich, na jeho wosjewjenje to ſwjeſtelaze wotmowljenie doſtało, ſo móža ſo nekotre hyroty ſa dobrowolne dary naſchich Sserbow do hyrotownje pſchijec̄. Dokelž paſ je ſo najprjedy liſt do Armeñiskeje piſac̄ dyrbial, kotrejž tym džec̄om tu wjeſelu wěſtoſc̄ iſich wukhowania pſchinjeſe, kniſea D. Lepſiuſz piſche, ſo budže ſ najmjeñſha 5 njedzel trac̄, prjedy hac̄ powjesc̄ wo pſchijec̄, mjenach, starobje a žiwjenju tych džec̄ci doſtanjem. Kajke budže to wjeſele lubym Sserbam, hdźż wo tych malych ſkyſcha, kotrej móža w ſmilnej kſchec̄zijanskiej luboſc̄i ſ hubjeſtwa wumoz a ſaſtarac̄. Pſches pſchec̄zelnwoſc̄i ſpomnjeneho kniſea budže nam tež móžno, w bližſhim ežaſu lubym Sserbam daliſche wobraſy wo pſchec̄zhanju wbohich Armeñiſtich pſches mordarſtich Turkow podac̄.

S Buſec̄zanskeje woſhadly ſkyſchimy, ſo je tam ſmilna duſcha, kotař paſ jeſcha mjenowana bycz, wulke ſamboženje w kſchec̄zijanskiej woporniwoſc̄i a dobroc̄zinoſc̄i ſa ſluti kſchec̄zijanskeje luboſc̄e ſawoſtajila. Miſionſtvo bjes pohanami je doſtało 2000 hr., runje tak wjele ſmutskowne miſionſtvo, miſionſtvo bjes židami 1000 hr., Gustav-Aldolſſke towarſtvo 2000 hrivnow a kſudzi w Buſec̄zanskej woſhadze doſtanu 1500 hrivnow a ſkonečnje je ſo ſa Buſec̄zanske pohrjebniſchežo 2000 hrivnow ſawoſtajilo. Bóh tón kniſes budže we węžnoſc̄i tej ſamej duſchi myto dawac̄ ſa jejnu ſwérnoſc̄ a luboſc̄ ſ Božemu kraleſtwu.

Wokrejzna ſchulſka inspekcija w Budyschinje ſaſzo na to ſedz-bliwie ežini, w kajkim wěrywusnac̄u maja ſo džec̄i ſ tajkich mandželſtrow wocžahnyč, w kotrejž ſtej mandželski a mandželska hinaſcheje wěry. My teho dla lubych ežitarjow ſ tajkich mandželſtrow na to poſkaſujemy, ſo njebychu prawy ežaſ ſkomendzili, kotrejž je w tym ſakonju poſtajeny, hac̄ do kotrehož móže ſo hiſcheze žane pſhemienjenje ſtać, ſo njeby naſcha evangelska zyrkej pödla ſchłodowała. Šakon' praji, ſo maja ſo džec̄i ſ tajkich mandželſtrow powſchitkownje w nanowej wěrje wocžahnyč; starskim paſ je tež dowolene pſched ſudniſtrom ſjawnje to hinaſ poſtajic̄, kaž doſho džec̄i hiſcheze 6 lét stare njeſzu. Hdźż paſ je džec̄o starsche hac̄ 6 lét, ſo ničo wjazy pſhemienic̄ niemóže a džec̄o dyrbil ſo we wěrje nana wocžahnyč.

Naſch lubowany khežor je ſ nowemu lětu wažnu wukaſnju ſa wójsko wudal, kotař chze duelle bjes wychkami wobmjeſowac̄. Zły lud je jemu wěſče ſa to džakowny. Pſchetož to běſche woprawdze ſrudžaze, w kajkej naſtrožazej měrje w poſlednim ežaſu duelle we wójsku pſchibjerachu.

Na pruſkim ſejmje wotpóſlanych ſo tu khyſlu doſhodny ſakon' ſa wucžerjow dowuradžuje. Wón ſo najſkerje ſ wulke wjetſchinu hložow pſchivoſmije a nadžiomuje jemu tež ſejm knježkom tón kroč pſchihložuje, ſo ſo ſaſzo nadžija wucžerjow pſches ſwobodnoſmyſlenych hergaermiſchtow, kaž tamne lěto, njeſanicži. Je wulki ežaſ, ſo wucžerjo w Pruskej lepsche ſaplaczenje ſarukowane doſtanu.

Pſches wſchelake nowiny ta powjesc̄ dže, ſo je turkowſki ſultan duchalkhory a to na to waſhnyje, ſo ſo nihdze wěſty nječjuje a ſo ſo ſtajnie boji, ſo jemu wſchitz, kiž ſu woſko njeho, ſa žiwjenjom ſteje. Duž je ſebi pječa nowych ſlužobuilkow pſchijal, dokelž starym wjazy ničo njeverjerſche. Dziw njeje, ſo jeho ſly duh pſchec̄zha, jako wot Boha pöſlany duh wjeſzenja ſa tu njewinowatuy frej Armeñiſtich, kotař je ſo ſ jeho wjedzenjom a najſkerje tež ſ jeho wolu pſchelala.

W 17. lětſtotetku bu naſcha ſerbſka krajinu wot móra doma-ptyana, kotrejž naſchu rjanu krajinu woſebje pruſku hornju Vužizu wupuſeſe. Doſho njebeſche wo tej khorofe ſkyſchec̄, ale nětko ſaſzo tu ſrudnu powjesc̄ doſtanjem, ſo wona w Indiſkej žalostnje ſakhadžuje a to woſebje w mějeze Bombay. Po něcžichim liczenju na 1000 ludzi 100 ſemrjethych pſchindze. Indiſzy ſ tħbzazami ſ města ežekafia. Pſches 200,000 je hižo roſc̄zefalo. A runje w tym najwjetſhi ſtrach leži, dokelž tucži khorofe ſaloko a ſcheroko roſnjeſeja. Do tych dželow města, hdźż khorofe hiſcheze njeje, ſo ludzo ſ hromadami ežiſcheža a druhe wopushečeja. Kajki ſrudny napohlad je w tym měſcze! Hdźż w jenym domje jedyn na mór

wumrje, wſchitz wobydlerjo doma roſc̄zefajo. W jenej haſhy běſche ſa 20 minutow 20 pohrjebow. Hdźż Indiſzy ſwoje ežela pala, woheni wo dnjo a w noz̄y njehaſnje. Bóh tón kniſes chzyl naſch lud a naſch kraj pſched tajſim prutom Božím ſwarnowac̄!

Daj mi, mój ſhyno, twoju wutrobu a njech ſo moje pucze twojimaſ ſpodobaſu.

Pſchizl. Sal. 23, 26.

Hlóž: Schtóž Bohu wjerſhnenmu ſo poda.

Schto daſch ty Bohu, moja duſcha,
Hdyž Bóh eži wſchědne wſchitko da?
Schto je, ſchtož ſ twojom' eželu ſkuſcha,
Schtož jeho ſwjeſzli lubo ma?
To najlepſche bycz dyrbil tu;
Tom' podaj twoju wutrobu.

Ty dyrbischi daež, ſchtož Bohu ſkuſcha!

Praj: ſomu ſkuſcha wutroba?
Tom' ežertej niz, o ſuba duſcha,
Wón njeſpcheſzel je žiwjenja.
Mój Božo, tebi ſhamemu
Ja podam moju wutrobu.

Duž wjini ſej nětk, ſchtož žadasch ſebi,
To najlubſche bjes ležnoſc̄e!
Tu wutrobu ja podam Tebi,
Kiž načini eži hórkosc̄e,
Tu podam tebi ſwólniſje,
Tu ſ ſaplacze, wſchak twoja je.

Kom' wutrobu chzyl radſcho podac̄
Hac̄ tom', kiž mi je ſwoju dał?
Eži móžu najlupſchemu rěkac̄,
Szy do ſmjercze mje ſubowal,
Haj moja, twoja wutroba
Njech jena, twoja wostawa.

Ernst Helaſ.

Neschto ſ roſpominanju.

Jenož jene ſlowo je, wot kotrehož wſchitke ſlowa wěry pſchindu a na kotrež wſchitke ſlowa wěry naſad poſkaſuja — a to jene ſlowo je Chrystuſ.

Daliſche dary ſa wbohe armeniske hyroty:

S Michalskeje woſhadly:	
W poſzedzenju a pſchi lětnym ſwiedzenju Židowskeho hospodařſkeho ſwiaſka ſberane	30 hr. — np.
ſ Wóžlinežanskeje woſhadly	3 " 50 "
M. K. w Budyschinje	1 " — "
M. M. w Maleschezach	1 " — "
Putnicžanski w Žyžezach	3 " — "

S Budyszanskeje woſhadly:

Wot žonow w Mniſchonzu	16 " 50 "
M. M.	1 " — "
Thomaſ w Plužnikezech	3 " — "

Wſchho hromadze: 159 hr. — np.

Gamilnym darczelam ſo w mjenje wbohich hyrotow najwutrobnischi džak praji

J. Gólež, farař.

„Pomhaſ Bóh“ njeje jenož pola kniſow duchownych, ale tež we wſchěd pſchedawarnjach „Sſerb. Nowin“ na wſach a w Budyschinje doſtać. Na ſchwořez lěta placzi wón 40 np., jenotliwe ežiſla ſo po 4 np. pſchedawaju.